

FIȘA DISCIPLINEI

DREPTUL INTERNAȚIONAL AL PROTECȚIEI MINORITĂȚILOR Anul universitar 2025/2026

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea din București
1.2. Facultatea	Drept
1.3. Departamentul	Drept public
1.4. Domeniul de studii	Drept
1.5. Ciclul de studii	Licență
1.6. Programul de studii	Licență ÎF

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei	Dreptul internațional al protecției minorităților						
2.2. Titularul activităților de curs	Conf. univ. dr. Elena Lazăr						
2.3. Titularul activităților de seminar	Drd. Maria Bebec						
2.4. Anul de studiu	2	2.5. Semestrul	1	2.6. Tipul de evaluare	E	2.7. Regimul disciplinei	Op

3. Timpul total estimat

3.1. Număr de ore pe săptămână	4	3.2. Din care Curs	2	3.3. Seminar	2
3.4. Total ore din planul de învățământ	56	3.5. Din care Curs	28	3.6. Seminar	28
Distribuția fondului de timp					
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					4
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					4
Pregătire seminare/ laborator, teme, referate, portofolii și eseuri					11
Tutorat					0
Alte activități					0
3.7. Total ore de studiu individual					19
3.8. Total ore pe semestru					75
3.9. Număr de credite					3

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	-
4.2. de competențe	-

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	Studentii vor avea la cursuri, în mod obligatoriu actele normative indicate de către cadrul didactic
5.2. de desfășurare a seminarului/laboratorului	Studentii vor avea la seminare, în mod obligatoriu, jurisprudența și, după caz, alte acte normative indicate de către cadrul didactic, precum și materialele de seminar comunicate în prealabil, pe suport de hârtie sau în formă electronică

6. Rezultatele învățării

Cunoștințe	R23 - Studentul/absolventul descrie regulile aplicabile în materia protecției minorităților naționale/populațiilor indigene.
Aptitudini	R23 - Studentul/absolventul analizează și rezolvă probleme juridice legate de protecția minorităților naționale/populațiilor indigene.
Responsabilitate și autonomie	R23 - Studentul/absolventul manifestă profesionalism în formularea pertinentă de întrebări pentru a înțelege cauzele litigiilor privind protecția minorităților naționale/populațiilor indigene.

7. Conținuturi

7.1. Curs	Metode de predare	Observații
Curs nr. 1 Introducere: importanța studiu materie și plan materie 1.Necesitatea și importanța protecției drepturilor minorităților naționale 2.Apariția și evoluția diferendelor interetnice	Prezentare interactivă/procese simulate/studii de caz	
Curs nr. 2 Delimitări conceptuale privind minoritățile naționale 1.Definiția națiunii și a minorităților naționale 2.Criterii de definire a minorităților naționale 3.Minoritățile naționale în constituțiile unor țări		
Curs nr. 3 Minorități și Populații indigene. Comparație 1.Conceptul de populații indigene, caracteristici ale acestora 2.Acte normative privind protecția drepturilor populațiilor indigene		
Curs nr. 4 Evoluții istorice privind protecția internațională a minorităților naționale		

<p>1. Evoluția protecției internaționale a minorităților naționale în perioada interbelică</p> <p>2. Evoluția protecției internaționale a minorităților naționale după al doilea război mondial</p>		
<p>Curs nr. 5 Drepturi individuale versus drepturi colective pentru minoritățile naționale. Drepturi exercitate individual și drepturi exercitate împreună cu alții</p> <p>1. Drepturile persoanelor care aparțin minorităților naționale – drepturi individuale. Noțiunea de drepturi colective</p> <p>2. Dreptul la autodeterminare și minoritățile naționale</p> <p>3. Drepturi exercitate individual și drepturi exercitate împreună cu alții</p>		
<p>Curs nr. 6 Instrumente și mecanisme multilaterale de protecție a persoanelor aparținând minorităților naționale la nivelul ONU</p> <p>1. Instrumente ONU</p> <p>2. Mecanisme ONU</p>		
<p>Curs nr. 7 Instrumente și mecanisme de protecție ale OSCE ; Instrumente multilaterale de protecție a persoanelor aparținând minorităților naționale la nivelul Consiliului Europei(1)</p> <p>1. Instrumente și mecanisme OSCE</p> <p>2. Aspecte generale privind Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale</p> <p>3. Evoluții anterioare și prezentarea Convenției-cadru</p>		
<p>Curs nr. 8 Instrumente multilaterale de protecție a persoanelor aparținând minorităților naționale la nivelul Consiliului Europei (2). Carta Europeană a Limbilor Regionale sau Minoritare</p> <p>1. Aspecte generale privind Carta Europeană a limbilor regionale sau minoritare</p> <p>2. Caracteristici ale Cartei</p> <p>3. Concepția Cartei</p> <p>4. Experiența României</p>		
<p>Curs nr. 9 Mecanisme multilaterale de protecție a persoanelor aparținând minorităților naționale la nivelul Consiliului Europei</p> <p>1. Mecanismul de monitorizare al Convenției-cadru privind protecția minorităților naționale</p> <p>2. Mecanismul de monitorizare al Cartei Europene a Limbilor Regionale sau Minoritare</p>		

<p>Curs nr. 10 Instrumente și mecanisme bilaterale de protecție a persoanelor aparținând minorităților naționale 1. Cadrul general 2. Comisia Mixtă guvernamentală româno-germană pentru probleme ale etnicilor germani din România 3. Comitetul de Specialitate româno-ungar de colaborare în problemele minorităților naționale 4. Comisia mixtă interguvernamentală pe problemele asigurării drepturilor minorităților naționale române din Ucraina și ucrainene din România 5. Comisia Mixtă româno-sârbă privind minoritățile naționale</p>		
<p>Curs nr. 11 Dezvoltări în privința rolului statului-înrudit («Kin-State») în acordarea așa-numitului «tratament preferențial» pentru minoritățile-înrudite («Kin-minorities») din alte state 1. Geneza dezvoltărilor privind rolul statului-înrudit. Prezentarea critică a Legii privind maghiarii din statele vecine Ungariei 2. Raportul Comisiei de la Veneția privind tratamentul preferențial al minorităților naționale de către statul-înrudit</p>		
<p>Curs nr. 12 Cadrul juridic român privind drepturile persoanelor aparținând minorităților naționale 1. Aspecte introductive 2. Structura și evoluția populației României pe etnii 2. Cadrul legal de protecție roman 3. Cadrul instituțional de protecție 4. Prevederile legii nr. 299/2007 privind românii de pretutindeni 5. Condițiile și procedura declarării unei comunități etnice, lingvistice sau religioase ca minoritate națională</p>		
<p>Curs nr. 13 Aspecte specifice protecției drepturilor persoanelor aparținând principalelor minorități naționale din România 1. Protecția persoanelor aparținând minorității rome în context european 2. Situația juridică și protecția drepturilor altor minorități naționale</p>		
<p>Curs nr. 14 Practica și jurisprudența CEDO relevantă în materia minorităților naționale</p>		
<p>Bibliografie:</p>		

1. Bogdan Aurescu, Elena Lazăr, *Dreptul internațional al protecției minorităților naționale*, Ed. Hamangiu, 2019
2. Adrian Năstase, Bogdan Aurescu, *Drept internațional public. Sinteze*, Ed. Ch Beck, 2018 (Ediția a IX-a);
3. Adrian Năstase, Raluca Miga-Beșteliu, Bogdan Aurescu, Irina Donciu, *Protecting Minorities in the Future Europe - between Political Interest and International Law*, Regia Autonomă „Monitorul Oficial”, 2002
4. G. Alfredsson, G. Melander, P. Nilsson, *A Compilation of Minority Rights Standards*, Ed. Raoul Wallenberg Institute, Lund, 1993
5. B. Aurescu, *Bilateral Agreements as a Means of Solving Minority Issues: The Case of the Hungarian Law*, European Yearbook of Minority Issues, vol. 3, 2003/4, p. 509-530
6. B. Aurescu (coord.), *Kin-State Involvement in Minority Protection. Lessons Learned*, ADIRI, Comisia de la Venetia, Regia Autonomă „Monitorul Oficial”, București, 2005
7. B. Aurescu, *The „Law on Romanians living Abroad”: comments and assessment in light of the Venice Commission’s standards on kin-State involvement in minority protection*, in volumul colectiv “Liber Amicorum Antonio La Pergola”, Instituto Poligrafico E Zecca Dello Stato, Libreria Dello Stato, 2008, p. 53-62;
8. B. Aurescu, *Drepturi individuale vs. Drepturi colective. Drepturi exercitate individual și drepturi exercitate împreună cu alții*, Observatorul cultural, nr. 439, 4 septembrie 2008;
9. B. Aurescu, *The Venice Commission Report on Non-citizens and Minority Rights. Presentation and Assessment*, în Helsinki Monitor. Security and Human Rights, Martinus Nijhoff Publishers, Vol. 18 (2007), no. 2/2007, p. 150-163;
10. B. Aurescu, *Cultural Nation versus Civic Nation: Which Concept for the Future Europe? A Critical Analysis of Recommendation no. 1735/2006 of parliamentary Assembly of the Council of Europe on “The Concept of Nation”*, European Yearbook of Minority Issues, vol. 5 (2005-2006), p. 147-159
11. B. Aurescu, *The Borders of Sovereignty: Whose Responsibility is it to protect national minorities?* In W. Kemp, V. Popovski, R. Thakur (coord.), Blood and Borders. The Responsibility to Protect and the Problem of the Kin State, UN University Press, Tokyo, 2011, p. 28-48;
12. F. Carpotorti, *Study on the Rights of Persons belonging to Ethnic, Religious and Linguistic Minorities*, UN Doc. E/CN.4/Sub.2/384/Rev.I, 1979
13. I. Diaconu, *Minoritățile în mileniul al treilea – între globalism și spirit național*, Ed. ARED, București, 1999
14. A. Moucheboeuf, *Minority Rights Jurisprudence*, ECMI, Council of Europe Publishing, Strasbourg, 2006
15. G. Pentassuglia, *Minorities in International Law*, ECMI, Council of Europe Publishing, Strasbourg, 2002;
16. M. Weller, *The Rights of Minorities. A Commentary on the European Convention for the Protection of National Minorities*, Oxford University Press, 2005
17. *Mechanisms for the Implementation of Minority Rights*, ECMI, Council of Europe Publishing, Strasbourg, 2004
19. *Revista Română de Drept Internațional*, nr. 1-27 (2004-2023) www.rrdi.ro.

Notă: bibliografia suplimentară va include, de asemenea, lucrările (tratate, monografii, articole) indicate în acest scop de către titularii de curs și de seminar, pe măsura parcurgerii materiei

7.2 Seminar	Metode de predare	Observații
<i>Toate temele de curs, la care se adaugă următoarele:</i>	Aprofundarea și explicarea materiei prin soluționarea de spețe și întrebări tip grilă	
1. Actualitatea problemelor referitoare la protecția minorităților/populațiilor indigene		
2. Aplicabilitatea practică a dreptului internațional al minorităților naționale – agenda organizațiilor internaționale de profil		

3. Jurisprudența Curții Interamericane a Drepturilor Omului		
4. Jurisprudența Curții Africane a Drepturilor Omului		
5. Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului		
6. Jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene		
7. Jurisprudența Curții Internaționale de Justiție		
8. Protecția limbilor regionale sau minoritare – studiul unor limbi pe cale de dispariție		
Bibliografie: bibliografia indicată pentru curs, căreia i se adaugă materialele comunicate de către coordonatorul de seminar și bibliografia suplimentară indicată de către acesta		

8. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Temele care constituie conținutul disciplinei reprezintă bazele dreptului internațional atât în studiul ulterior al unor discipline cu un grad mai înalt de specializare (*Organizații și relații internaționale, Contenciosul european al drepturilor omului.*), cât și pentru cele mai multe domenii de practică juridică și cele mai multe profesii juridice, toate operând, în grade diferite, cu instituția studiată.

9. Evaluare

Tip de activitate	9.1. Criterii de evaluare	9.2. Metode de evaluare	9.3. Pondere din nota finală
9.4. Curs	Rezultatul examenului scris – <i>evaluare finală</i>	<p>În situația-regulă a organizării examenului „<i>față în față</i>”, acesta va consta într-o lucrare scrisă tip grilă conținând întrebări de tip grilă deschisă și a unui subiect teoretic.</p> <p>În situația organizării examenului „<i>online</i>”, acesta va consta într-o lucrare scrisă tip grilă conținând întrebări de tip grilă deschisă și a unui subiect teoretic.</p> <p>În cazul ambelor tipuri de examene, punctajul minim de promovare este nota 5.</p>	80%
9.5. Seminar	Activitatea de la seminare (implicarea activă în dezbaterile problemelor studiate) și rezultatele testelor periodice – <i>evaluare continuă</i>	<p>Evaluare continuă prin spețe și întrebări tip grilă</p> <p>Teste periodice</p> <p>În funcție de rezultatul evaluării continue, studenții</p>	<p>10%</p> <p>10%</p>

		pot primi până la 2 puncte care se includ în nota finală. . Prezența la seminar, <i>fără o implicare activă</i> (e.g., prin propunerea de rezolvări, prin prezentarea de argumente pentru soluțiile propuse, prin rezolvarea eventualelor teme de seminar etc.), <i>nu</i> oferă vocație la acordarea punctajului corespunzător evaluării continue.	
Standard minimum de performanță	<p>Pentru promovare (nota 5), studentul trebuie să dovedească însușirea materiei la un nivel satisfăcător, în sensul aptitudinii rezonabile de a explica și de a aplica în situații practice, cu erori minime, noțiunile și regulile de bază privind dreptul internațional public.</p> <p>Pentru nota 10, studentul trebuie să dovedească însușirea materiei la un nivel foarte bun, în sensul aptitudinii de a explica în detaliu și de a aplica în situații practice, în mod corect, noțiunile și regulile privind dreptul internațional public, demonstrând totodată cunoașterea unor detalii, probleme juridice sau controverse doctrinare din afara bibliografiei obligatorii.</p>		

Data Completării

Semnătura titularului de curs

Semnătura titularului de seminar

Data avizării în departament

Semnătura Directorului de Departament